

Salah NAOURA: Matti a Sami a tři největší chyby vesmíru

1

Máma seděla v trávě a tiše vzlykala. Táta přimhouřil oči, až vypadaly jako dvě škvírky, a zamračeně se díval na třpytivě modré jezero. A Sami, můj malý bráška, pobíhal po břehu a sbíral placaté kamínky, aby mohl házet žabky.

„Tak jsme tady!“ vyhrkla máma mezi dvěma vzlyky. „Tisíceré díky, Matti!“ Nebylo to opravdické poděkování, ale ironie. Už ji od mámy znám. Ironie znamená, když si myslíte pravý opak toho, co říkáte. Další věc, kterou u dospělých nechápu. Jeden by přece mohl rovnou povědět, o co mu jde, no ne?

„Zničil jsi nám život!“

Tohle bohužel ironie nebyla. Zato to bylo úplně přehnané, vždyť jsme byli pořád ještě naživu. Můj strýček Kurt, mámin starší bratr, vždycky říká, že na životě si máme všímat hlavně těch hezkých stránek. A že máma v tom bohužel poněkud pokulhává. Vlastně je to škoda, protože byl fakticky nádherný letní den. Svítilo sluníčko, bzučeli komáři, vítr šustil ve větvích břízek a před námi leželo fantastické finské jezero, po jehož hladině právě skákala Samiho první žabka. Pět skoků. Sami je v tomhle vážně moc dobrý, i když je ještě mrně.

„Co teď budeme dělat?“ křičela na mě máma. „Přemýšlel jsi o tom vůbec? Zamyslel ses nad tím alespoň na vteřinu?“

Dobrá, musím přiznat, že jsme měli několik problémů: Nevěděli jsme, kde přenocovat. A táta s mámou byli bez práce, takže jsme zaručeně neměli dost peněz na to, abychom se na delší dobu nastěhovali do hotelu. Kromě toho jsme neměli auto, což je ve Finsku fakticky nevýhoda, protože Finsko je děsně veliké a všechno je hrozně daleko od sebe, takže po něm těžko můžete putovat pěšky. A rozhodně ne s našimi těžkými kufry a taškami. Měli jsme jich dohromady šest a ještě pořád se neuspořádaně povalovaly v trávě – táta je tam prostě vztekle hodil. Vedle největšího zavazadla, mámina modrého kufru na kolečkách, stál Samiho batůžek s růžovým panterem, pěkně rovně jako svíčka. Sami už je prostě takový.

Máma se skrže závoj slz podívala na tátu. „Sulo, tak řekni přece taky něco!“

Vážně, *tohle* bylo opravdu dětinské. Máma je už jedenáct let vdaná za Fina, a sice od té doby, co jsem se narodil, takže by pomalu mohla vědět, že Finové skoro nikdy nic neříkají. Člověk si zkrátka a dobře musí *představit*, co si asi tak myslí. A tak jsem si představil, jak tátu potěšilo, že je po takové dlouhé době znovu ve Finsku, v zemi, v níž se narodil. Mě to každopádně potěšilo, protože já se tu ocitl poprvé. Akorát mi přišlo trochu hloupé, že máma, Sami a já finsky vůbec neumíme. (Tedy až na *terve*, což znamená ahoj, a *kiitos* neboli děkuju.) Ale však my se to ještě naučíme.

Ukázka z knihy Salah Naoury „Matti und Sami und die drei größten Fehler des Universums“ (str. 5-20) přeložila Michaela Škultéty. Překlad vznikl v rámci projektu Goethe-Institutu

Pěkně od začátku.

© 2011 Beltz & Geldberg Weinheim/Basel. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

„Do nejbližšího městečka je to sedm kilometrů,“ zoufala si máma.
„Pět a půl,“ informoval jsem si, protože jsem si to ověřoval v průvodci.
Mámě se v očích zajiskřilo zlostí.
„Přestaň ze sebe konečně dělat chytrolína, Matti!“ vyjela na mě. „Raději se zamysli nad tím, co jsi provedl! Hodinu teď o tobě nechci ani slyšet, jasné?“
I tohle bylo myšlené jinak, než jak to vyznělo. Když máma říká, že mám přemýšlet o tom, co jsem provedl, znamená to ve skutečnosti, že mě má něco mrzet. A tak jsem tedy mlčel a přemýšlel jsem o tom, co jsem provedl, a jestli mě to mrzí.

2

Všechno to začalo delfínem v kachním rybníku. Úplně přesně si pamatuju, jako Sami radostí tancoval po bytě, chodbičkou tam a zase zpátky, protože náš byt není moc velký. Byla sobota, osm hodin ráno. Táta byl na školení a máma otevřela noviny, kde byla hned na druhé stránce k vidění fotka delfína jménem *Swisher*.

Swisher přijede do našeho městečka!

zněl titulek. Pod ním stálo, že v zoologické zahradě v Duisburgu mají příliš mnoho delfínů, a proto je třeba jednoho z nich přestěhovat, konkrétně právě Swishera. A tak našeho starostu napadlo, že by Swisher mohl bydlet u nás, v kachním rybníce. Náš kachní rybník je totiž docela velký, mnohem větší než nějaké delfinárium, a na břehu rostou krásně zelené smuteční vrby, jejichž větve podobné liánám spadají až do vody. Navíc vede přes vodu v nejužším místě můstek, ideální místo k pozorování kachen a delfínů. Ředitel duisburské zoo si náš úžasný rybník přijel osobně prohlédnout a došel k závěru, že se v něm Swisher bude cítit moc dobře a smí se k nám přestěhovat.

Nákladní auto s delfínem mělo přijet v deset hodin, tak to stálo v novinách. Pak měli čtyři silní ošetřovatelé s nosítky pomoci Swisherovi překonat úsek mezi nákladákem a břehem.

Sami začal samým nadšením skákat po gauči a chtěl přinést Swisherovi na uvítanou sklenici zavináčů, ale máma mu vysvětlila, že zavináče jsou pro delfíny moc kyselé.

Místo toho jsme s sebou vzali Erniho a Berta, naše dřevěné delfíny, které nám kdysi z Ameriky přivezl strýček Kurt. Když jsme se koupali, vždycky jsme si je pouštěli ve vaně, mezi arktickými ledovci z pěny, a když se na hladině vznášela tenká vrstva mýdla, byly z nich vidět jenom jejich ocasní ploutve, jež rozdělávaly bílé vlny jako ocelová příď ledoborce plujícího polární mořem.

Toho sobotního rána bylo nebe šedivé a rozbouřené a foukal studený vítr.

Ukázka z knihy Salah Naoury „Matti und Sami und die drei größten Fehler des Universums“ (str. 5-20) přeložila Michaela Škultéty. Překlad vznikl v rámci projektu Goethe-Institutu

Pěkně od začátku.

© 2011 Beltz & Geldberg Weinheim/Basel. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

Nebylo to zrovna ideální počasí na procházku. Přesto se kolem kachního rybníka shromáždila snad půlka města. Ještě nikdy jsem v našem malém parku neviděl tolik lidí. Sami se vztekal, protože na můstku, odkud byl nejlepší výhled, už nebylo místo.

„Sami, přestaň konečně vyvádět!“ řekla máma.

Na protějším břehu právě dvě děti rozvinuly plakát s nápisem *Vítej u nás, Swishere!*

„Sami?“ ozvala se paní, která stála hned před námi, a otočila se. „Není to turecké jméno?“ Změřila si brášku od hlavy až k patě. „Ale vždyť ty nevypadáš ani trochu jako Turek!“

Je vážně legrační, že přesně tohle lidé říkají vždycky, jakmile slyší Samiho jméno, třebaže bráška má světlou pleť a blondaté vlasy, které se lesknou jako zlato.

„Sami je taky finské jméno,“ poučil jsem ji. „Copak vy neznáte Samiho Hyypiä, slavného finského fotbalistu?“

„Ne.“

„Jeden z nejlepších obránců na světě, skvěle hlavičkuje. Dřív hrál za FC Liverpool, ale teď už je přes rok v Bayernu Leverkusen!“

„Moc ti děkuju za informaci,“ prohlásila ta paní.

„Měří přes metr devadesát a v Liverpoolu ho zná každý!“

„My ale nejsme v Liverpoolu,“ opáčila paní a otočila se zpátky dopředu.

Zatahal jsem ji za rukáv.

„Mimochodem, Sami Hyypiä má stejnou barvu vlasů jako můj bratr.“

„A stejný účes!“ zakrálkoral Sami.

Máma na nás sykla, že máme přestat obtěžovat cizí lidi, třebaže ve skutečnosti ta paní obtěžovala nás. A navíc si myslím, že znát Samiho Hyypiä nemůže nikomu škodit. Přece jenom patří ke světoznámým Finům a v roce 2001 ho ve Finsku zvolili sportovcem roku. Plakát, na kterém právě geniálně hlavičkuje, mi visí doma nad postelí.

Zatímco jsme čekali na Swishera, v duchu jsem se ptal, jestli se delfín v kachním rybníce náhodou nebude cítit stejně jako můj finský táta v Německu. Táta vždycky říká, že v Německu je všechno nějaké divné. A že Němci Finy nechápou. Takže ani máma, protože máma je přece Němka. Dřív jsem se ho často ptal, proč si teda mámu vůbec bral, když mu jako Němka nerozumí. Jenomže on mi na to samozřejmě nikdy neodpověděl – koneckonců, je to Fin.

Swisher měl už půl hodiny zpoždění a já si všiml, jak si dáma před námi začala něco šeptat se starším pánem, který stál vedle ní.

Začalo lehce mžít.

„Ach,“ řekla paní tomu staršímu pánovi, tentokrát tak nahlas, že ji všichni

Ukázku z knihy Salah Naoury „Matti und Sami und die drei größten Fehler des Universums“ (str. 5-20) přeložila Michaela Škultéty. Překlad vznikl v rámci projektu Goethe-Institutu

Pěkně od začátku.

© 2011 Beltz & Geldberg Weinheim/Basel. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

slyšeli. „Byl to opravdu moc hezký výlet. Konečně jsi viděl náš kachní rybník.“ Děti na druhém břehu srolovaly transparent a rovněž zamířily pryč.

Překvapilo mě to.

„Ať už ten delfín konečně přijede,“ reptal Sami a mával Ernim a Bertem. „Chci vidět, jak plave.“

Paní, která neznala Samiho Hyypiäü, se otočila a poněkud zvláště se usmála. „Delfín?“ řekla Samimu. „V kachním rybníku? Kdo ti tohle nakukal? To musel být aprílový žertík. Dnes přece máme prvního dubna.“

Sami na ni šokovaně zíral.

„Já to svým synům taky říkala,“ ozvala se máma a začala se hihňat. „To přece musí být apríl! Ale však víte, jaké jsou děti... A navíc neškodí, když si člověk o víkendu vyrazí na čerstvý vzduch.“

Mezitím už lilo jako z konve. Mámě se lepily vlasy ke tvářím a té cizí paní tekly po obličejí slzy černé od řasenky.

„To přece vůbec není pravda!“ zaječel Sami. „Slíbila jsi mi delfína. Já chci delfína!“

Máma se zahihňala ještě o něco hlasitěji a jednoduše Samimu zacpala pusu. „Člověk jim to může vysvětlovat horem dolem, ale oni ho stejně neposlouchají,“ prohlásila a významně na tu paní kývla.

Pak se obě skoro zároveň rozesmály a popřály si hezký víkend.

Sami měl takový vztek, že odmítal běžet domů, třebaže začalo hřmít a blýskat se a z nebe se na nás lily úplné vodopády.

„Tys mi lhala!“ křičel na mámu.

„Zatraceně, stálo to v novinách, takže *noviny* lhaly, pochop už to konečně!“ volala na něj máma skrze zuřící bouřku.

Když jsme přišli domů a v předsíni si sundávali promočené věci, zeptal jsem se: „Proč jsi té paní říkala, že jsi věděla, že je to apríl? Tys to přece *vůbec* nevěděla.“

„Jenže do toho té paní nic není,“ odsekla máma. „Sundej si konečně ty mokré ponožky!“

„Takže jsi přece jenom lhala.“

Máma po mně vrhla vzteklý pohled. „Dobrotivé nebe, Matti,“ řekla. „Někdy jsi vážně papežštější než papež!“

3

Bydlíme na malém sídlišti, ne moc daleko od parku. Tři věžáky s trávnickem uprostřed a mezi domem 1 a domem 2 (tedy naším) je pískoviště, na kterém si Sami nehrál od té doby, co z okna zahlédl, jak se do něj vyčůrala jedna holčička z domu 3.

Stěny výtahu zdobí divoká změť skvrn v různých tónech zelené, protože

Ukázku z knihy Salah Naoury „Matti und Sami und die drei größten Fehler des Universums“ (str. 5-20) přeložila Michaela Škultéty. Překlad vznikl v rámci projektu Goethe-Institutu

Pěkně od začátku.

© 2011 Beltz & Geldberg Weinheim/Basel. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

domovník pravidelně přetírá malůvky a nápisy a nikdy nenajde kbelík, který použil posledně.

Máma si odjakživa stěžovala, že náš dvoupokojový byt je velký jako krabice od bot, a považovala za nestydatost, že táta má jako jediný z rodiny vlastní pokoj. Jenomže táta tvrdil, že potřebuje pokoj s počítačem, kde za sebou může zavřít dveře. Sami, já a máma jsme do jeho počítačového pokoje nesměli chodit, což by beztak nešlo, protože nikde nebylo vidět místo, kam by mohl člověk šlápnout. Všude na podlaze se válely knížky a cédéčka a mobily a spousta lístečků. Police přetékaly papírem, který se hromadil i na psacím stole, a táta byl jediný, kdo věděl, jak se bez problémů dostane ode dveří až k otočné židli. Takže když jsme s ním chtěli mluvit, zůstali jsme jednoduše stát na prahu.

Oné dubnové neděle po našem výletu ke kachnímu rybníku se táta vrátil ze školení až odpoledne, okamžitě zamířil do počítačového pokoje a zavřel za sebou dveře, což znamenalo, že chce něco vyzkoušet a my nemáme klepat, hlučet a na nic se ptát.

Já jsem ale stejně zaklepal.

Když jsem otevřel dveře, přivítaly mě modrošedé oblaky kouře. Táta dokáže svým finskými cigaretami proměnit jakoukoli místnost během několika vteřin v začouzenou dračí jeskyni. Strýček Jussi mu je občas posílá z Finska a táta je kouří vždycky, když musí zabývat něčím moc důležitým.

Například školením.

„Měl ses na školení fajn?“ začal jsem náš rozhovor.

„Ano.“

Zatraceně. Pokaždé se chytím do stejné pasti: Pokud se na nějakou otázku dá odpovědět ano nebo ne, odpoví táta ano nebo ne. A rozhovor je u konce.

Zkusil jsem to jinak.

„Co se naučil?“

„C plus plus a Javu.“

...

„Tak co je, Matti?“

„Nemohli bychom jet někdy do Finska?“ zeptal jsem se a ukázal na velkou finskou vlajku nad tátovým psacím stolem. „Třeba o letních prázdninách?“

„Ne.“

„Ale já bych se tam hrozně rád podíval,“ řekl jsem. „Vždyť jsme tam ještě nikdy nebyli. Chtěl bych se seznámit s dědečkem.“

Táta se natáhl po láhvi se svou milovanou vodkou, která vždycky stála vedle monitoru, rozšrouboval ji a trochu si nalil. „Tak tam jed' s mámou,“ odpověděl mi.

Ukázku z knihy Salah Naoury „Matti und Sami und die drei größten Fehler des Universums“ (str. 5-20) přeložila Michaela Škultéty. Překlad vznikl v rámci projektu Goethe-Institutu

Pěkně od začátku.

© 2011 Beltz & Geldberg Weinheim/Basel. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

Fakticky, vážně jsem nechápal, proč jsem ještě nikdy nebyl ve Finsku, když je mi jedenáct, třebaže můj táta je Fin. Turo, můj nejlepší kamarád, to taky nemůže pochopit. Jeho máma je Finka a jezdí tam každý rok, někdy dokonce i dvakrát. Jeho rodiče mě už stokrát zvali, ať jedu s nimi, ale naši mi to nedovolili, protože si myslí, že rodina má jezdit na dovolenou zásadně pohromadě. Takže jsem musel jet s nimi a se Samim. Bohužel ne do Finska, ale k Severnímu moři.

„Kde je Sami?“ vyzvídal táta.

„V dětském pokoji. Má špatnou náladu,“ vykládal jsem. „Protože nemáme žádného delfína do kachního rybníka.“

Delfíni v kachním rybníce jsou vlastně poměrně vzácní, ale táta se netvářil ani trochu překvapeně. Dopil svou vodku a přitom upřeně civěl na monitor. „Postarej se o něj trochu,“ řekl. „A zavři prosím dveře.“

Ukázku z knihy Salah Naoury „Matti und Sami und die drei größten Fehler des Universums“ (str. 5-20) přeložila Michaela Škultéty. Překlad vznikl v rámci projektu Goethe-Institutu

Pěkně od začátku.

© 2011 Beltz & Geldberg Weinheim/Basel. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>